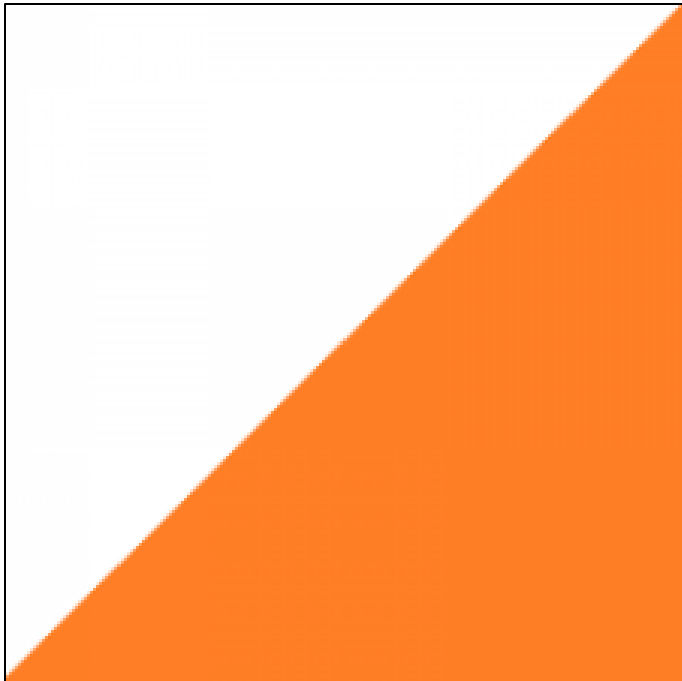

”Yk-seikkailu” -rastirata

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Kohderyhmä: Toinen aste ja aikuiset

Sisältää: X keskustelu- ja toimintatehtävää

Toteutus:

Rasteja suositellaan olevan enemmän kuin osallistujaryhmiä.

Ison ryhmän kanssa rastit voidaan tulostaa tuplana.

Rastit sijoitellaan ympäri käytössä olevaa tilaa.

Rasteja kierretään 3-5 hengen ryhmissä.

Rastien kiertojärjestys on vapaa.

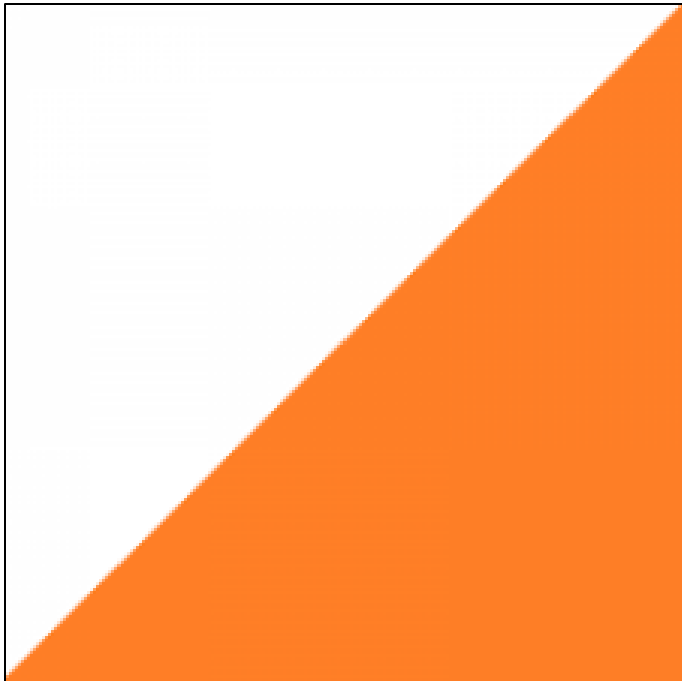
Kaikilla rasteilla ei tarvitse käydä.

Ryhmä voi viettää rastilla haluamansa ajan.

Optimaalinen rataa käytettävä aika on 60-90 minuuttia.

Haluttaessa rata voidaan alustaa ja päättää yhdessä vetäjän johdolla.

1. UUTISET JA YK -keskustelutehtävä

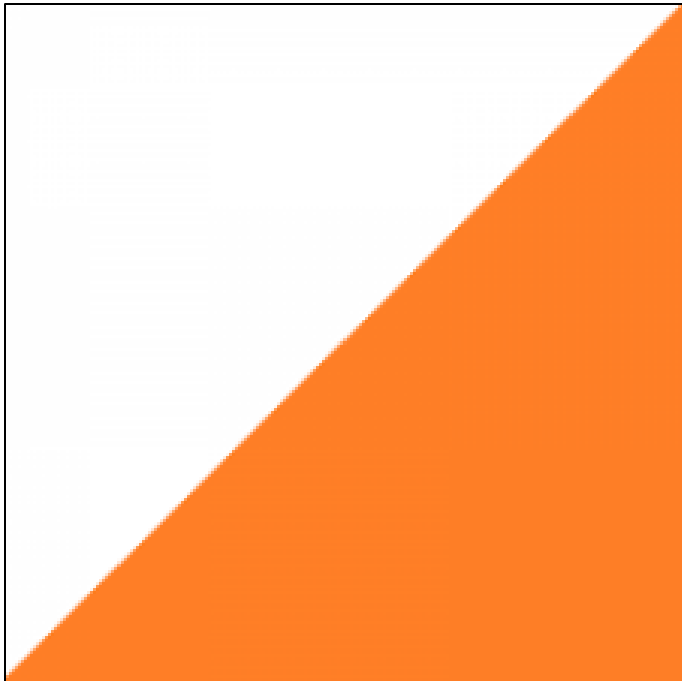

Tutkikaa päivän uutisia.

Etsikää yksi tai useampi seuraavista uutisista:

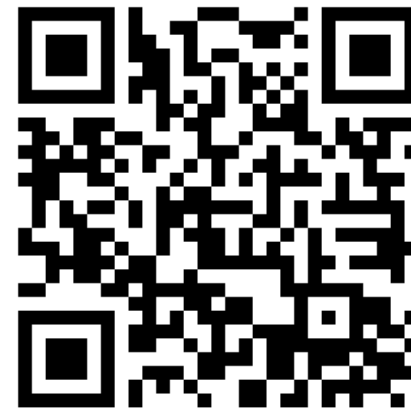
- Uutinen kertoo YK:n toimista.
- Uutinen YK:n saavutuksista.
- Uutinen tapahtumasta, johon YK:n tulisi puuttua.
- Uutinen, jossa YK ei näy suoraan, mutta mahdollisesti vaikuttaa.

2. YK:n merkitys

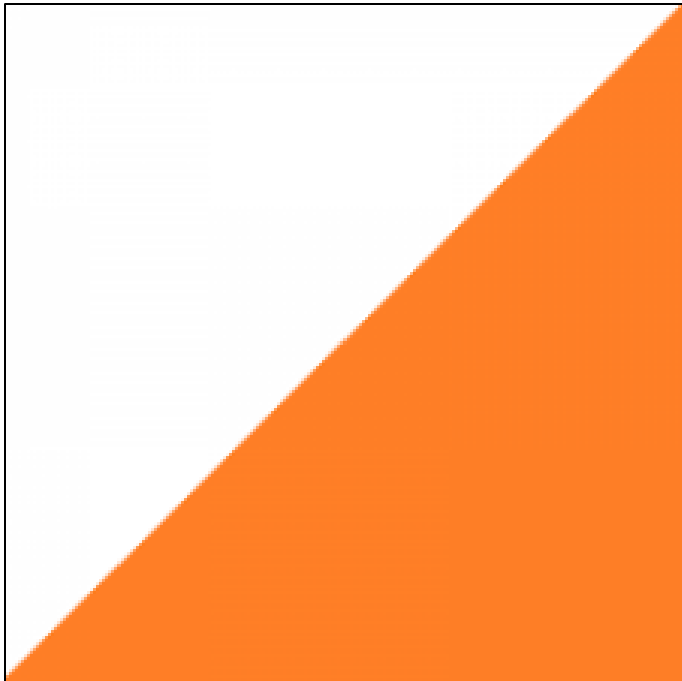

Katsokaa video ja vastatkaa keskustellen seuraaviin kysymyksiin:

1. Miksi meillä on YK?
2. Onko YK onnistunut tehtävässään? Miksi/Miksi ei?
3. Mitä tekoja YK:n tulisi tehdä nykyisessä maailman tilanteessa?
4. Millainen rooli YK:lla tulisi olla tulevaisuudessa?
5. Millainen maailma olisi ilman YK:ta?

3. YK ALIAS -sananselityspeli

Nostakaa vuorotellen paperilappu.

Selittäkää vuorollanne muille käyttämättä kortin sanaa,
mikä YK:iin liittyvä sana lapussa on.

Muut arvaavat.

Montako sanaa ehditte selittää ja arvata viidessä
minuutissa?

Laittakaa laput takaisin toisia ryhmiä varten. 😊

Yhdistyneet Kansakunnat

UNHCR

Kansainvälinen laki

Rauha

WHO

Suvereniteetti

Turvallisuus

UNESCO

Monenkeskisyys

Ihmisoikeudet

UNDP

Peruskirja

Diplomatia

UN Women

Veto-oikeus

Kansainvälinen

Rauhanturvaajat

Jäsenmaat

Pääsihteeri

Konfliktinratkaisu

Rauhanoperaatiot

Yleiskokous

Kestävä kehitys

Sihteeristö

Turvallisuusneuvosto

Ilmastonmuutos

Talous- ja sosiaalineuvosto

Kehitysohjelma

Pakolaiset

Ihmisoikeusneuvosto

UNICEF

Humanitaarinen apu

Ympäristöohjelma

Aseistariisunta

Kauppakonferenssi

Kehitysyhteistyö

Väestörahasto

Kansainvälinen tuomioistuin

Rikollisuuden torjuntaohjelma

Byrokraattisuus

Oikeudenmukaisuus

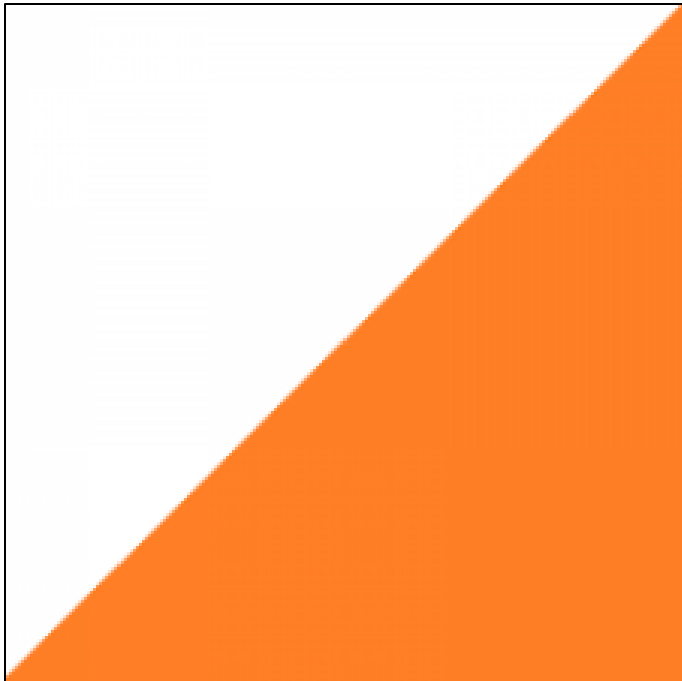
Päämaja

Yhteistyöjärjestö

Talouden pakote

Aseidenvientikielto

4. YK:n edeltäjä -keskustelutehtävä

YK:n edeltäjä, Kansainliitto, epäonnistui useista syistä, jotka liittyivät sen rakenteellisiin ja toiminnallisiin heikkouksiin sekä poliittisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin:

1. **Yhdysvaltojen poissaolo:** Vaikka Yhdysvallat oli yksi Kansainliiton perustajista, se ei koskaan liittynyt liittoon. Tämä heikensi liiton vaikutusvaltaa ja uskottavuutta.
2. **Yksimielisyyden vaatimus:** Päätösten tekeminen vaati kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisyyttä, mikä teki päätöksenteosta hidasta ja vaikeaa.
3. **Suuret taloudelliset ja poliittiset kriisit:** 1930-luvun suuri lama ja nouseva fasismi heikensivät Kansainliiton kykyä toimia tehokkaasti.
4. **Puuttuva sotilaallinen voima:** Kansainliitolla ei ollut omaa sotilaallista voimaa, joten se ei pystynyt pakottamaan päätöksiään tai suojelemaan jäsenvaltioita hyökkäyksiltä.
5. **Epäonnistumiset kriiseissä:** Kansainliitto epäonnistui ratkaisemaan merkittäviä kriisejä, kuten Japanin hyökkäys Manchuriaan ja Italian hyökkäys Etiopiaan.

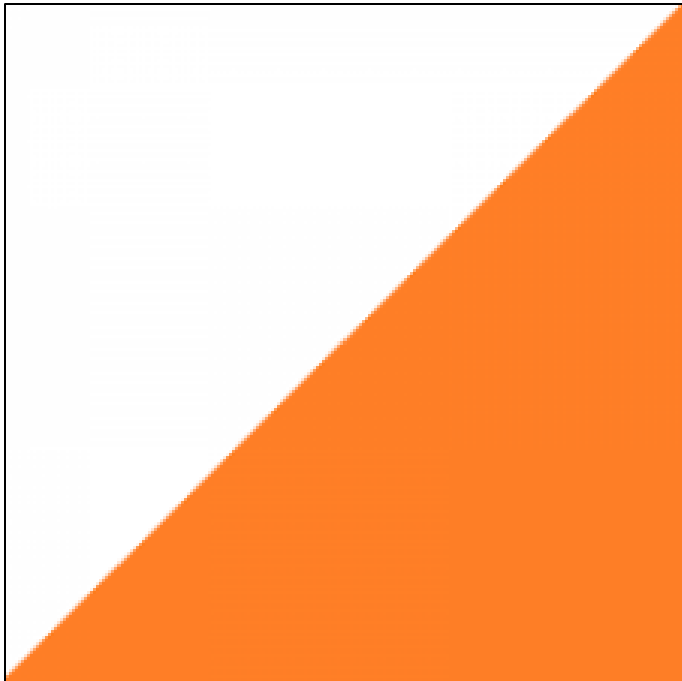
Nämä tekijät yhdessä johtivat siihen, että Kansainliitto ei pystynyt estämään toista maailmansotaa ja lopulta lakkautettiin. Yhdistyneet Kansakunnat perustettiin sen tilalle vuonna 1945, oppien Kansainliiton virheistä ja pyrkien luomaan tehokkaamman kansainvälisen järjestön.

Keskustelkaa:

Voiko nykyinen kansainvälinen järjestelmä epäonnistua?

Miten epäonnistuminen olisi vältettävissä?

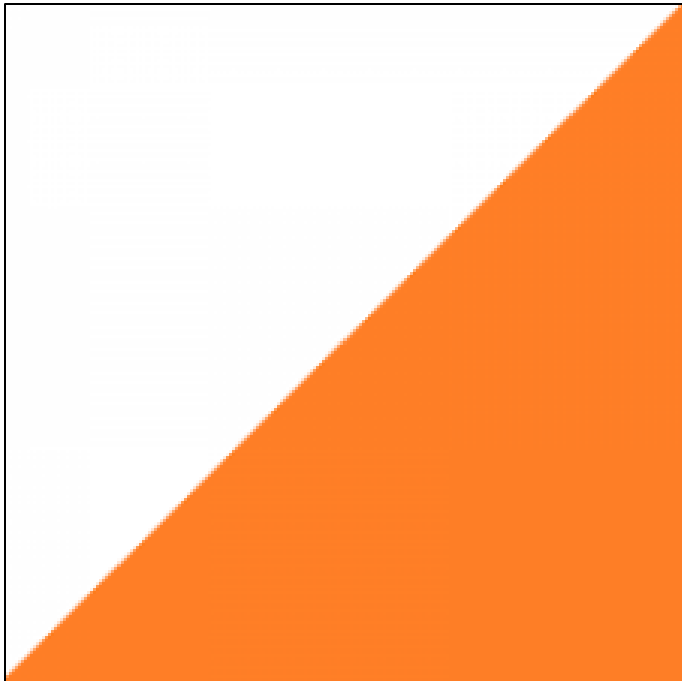
5. YK -tietovisa

Lukekaa qr-koodi kännykän kameralla ja testatkaa
YK-tietonne tietovisassa.

6. YK JA KESTÄVÄ KEHITYS -pictionary

Poimikaa vuorotellen yksi kestävän kehityksen tavoitelappu näyttämättä sitä muille.

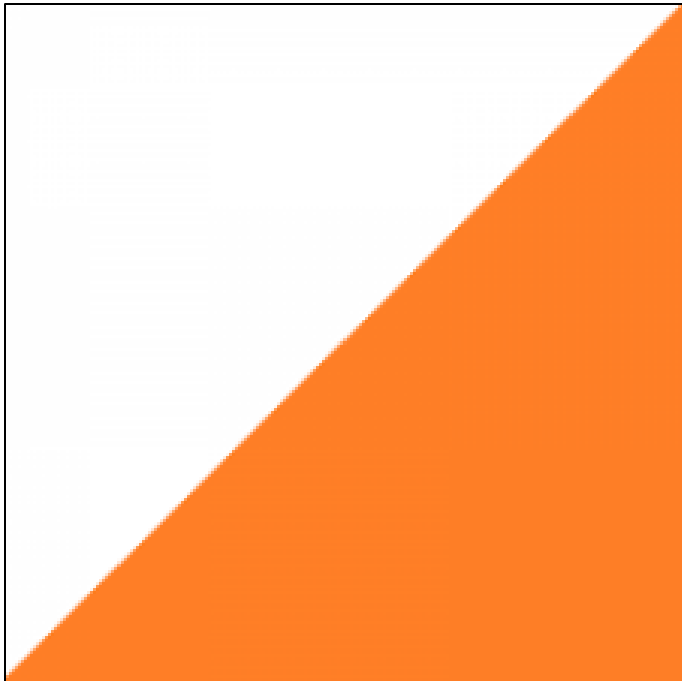
Piirtäkää tavoite paperille numeroita ja kirjaimia käyttämättä.

Muut arvaavat mikä tavoite on kysymyksessä.

Mukaan: Paperia ja kyniä

7. Mitä kuva kertoo? -keskustelutehtävä

Tutkikaa yhdessä kuvia ja keskustelkaa seuraavista kysymyksistä:

- Mitä kuvassa tapahtuu?
- Mitä YK:n toiminta tai periaate liittyy kuvaan?
- Miten YK:n toiminta näkyy tai voisi näkyä kuvan tapahtumassa?
- Onko kuvassa jotain, mitä YK:n tulisi parantaa tai mihin sen tulisi puuttua?

Trumpin ja Zelenskyn tapaaminen Vatikanissa

<https://yle.fi/a/74-20158255>

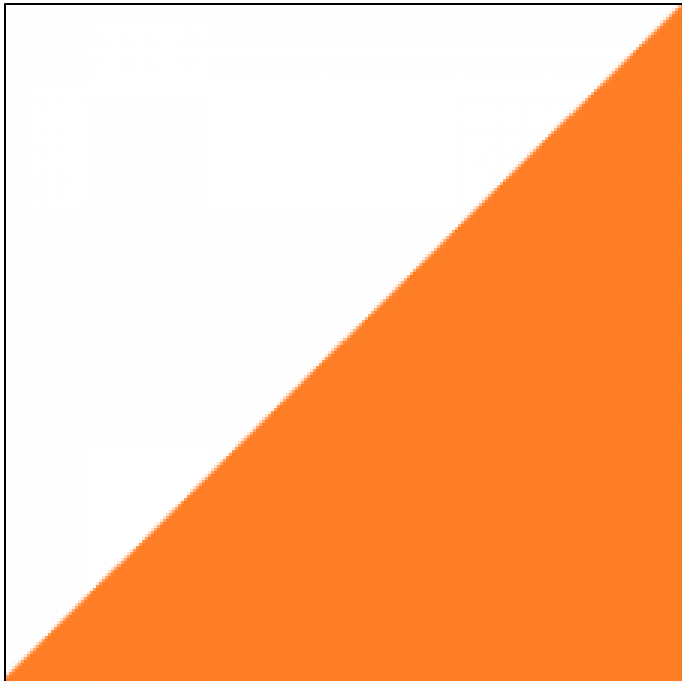
Gazan ruokakriisi

<https://yle.fi/a/74-20122061>

Raakkukatastrofi

<https://yle.fi/a/74-20106828>

8. KÄÄNNÄ -keskustelutehtävä

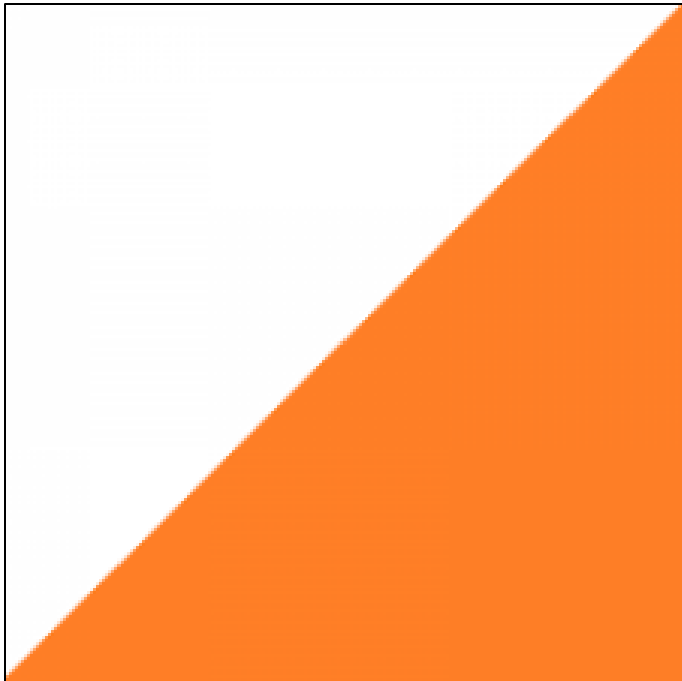

Yhdistyneisiin kansakuntiin liittyy paljon erikoissanastoa.

Miten kertoisitte alla olevan YK:ia käsittelevän tekstin selkokielellä?

”Yhdistyneiden kansakuntien järjestöt ovat YK-järjestelmän operationaalisia toimijoita. Ne myös osallistuvat oman alansa linjausten ja politiikkojen luomiseen. Järjestöjen päämajat sijaitsevat eri puolilla maailmaa, minkä lisäksi niillä on eri maissa kenttätoimistoja. Järjestöjen toiminta perustuu vapaaehtoisrahoitukseen. YK:n järjestöjä ovat rahastot ja ohjelmat, erityisjärjestöt sekä ulkopuoliset kumppanijärjestöt, jotka kuuluvat YK-järjestelmään mutta eivät toimi YK:n alaisuudessa.” -Wikipedia

9. YK JA IHMISOIKEUDET -pantomiimi

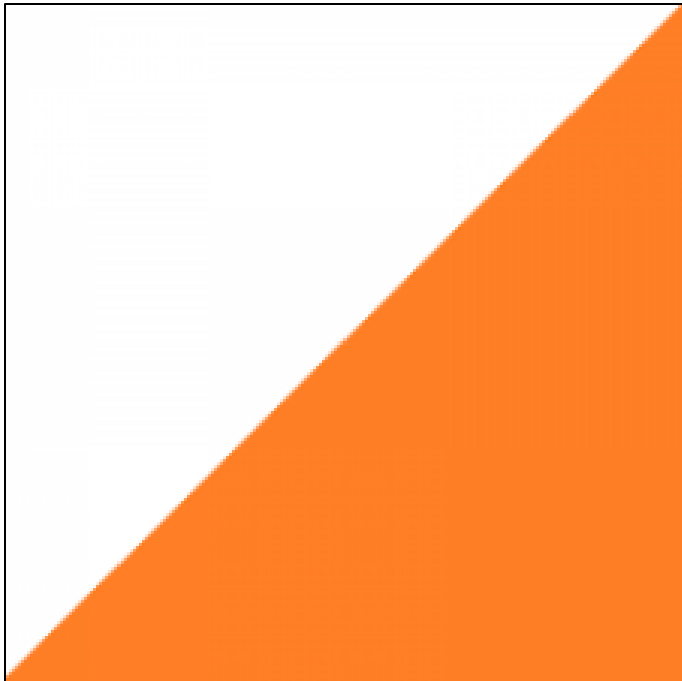
Poimikaa vuorotellen yksi ihmisoikeuslappu
näyttämättä sitä muille.

Esittäkää ihmisoikeus muille pantomiimilla ilman
puhetta ja ääntä.

Muut arvaavat mikä ihmisoikeus on kyseessä.

Mukaan: [Ihmisoikeuskortit](#)

10. KONFLIKTIEN RATKAISU -harjoitus

Vesikiista

Valtio A: sijaitsee joen yläjuoksulla ja haluaa rakentaa padon energiantuotantoa varten.

Valtio B: sijaitsee joen alajuoksulla ja pelkää, että veden määrä vähenee ja viljely kärsii.

Ongelma

Miten maat voivat käyttää jokea niin, että molempien tarpeet otetaan huomioon?

Toimintaohjeet

A. Jakautukaa seuraaviin rooleihin edustamaan seuraavia osapuolia:

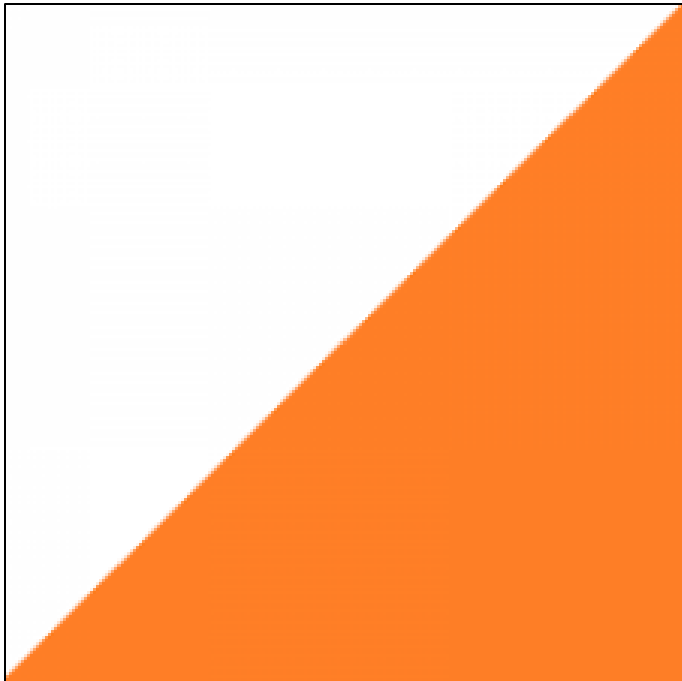
1. Valtio A:n edustaja(t)
2. Valtio B:n edustaja(t)
3. Valtio C:n ja D:n diplomaatit, jotka osallistuvat auttaakseen konfliktin ratkaisemissa.

B. Pohtikaa hetken aikaa mitä ehdotuksia oma roolihahmonne tuo neuvottelupöytään.

C. Kokoontukaa neuvottelupöydän ääreen keskustelemaan. Mihin ratkaisuun päädyitte?

11.

YK:n tehtävät -keskustelutehtävä

Lapuilla näette YK:n keskeisimmät tavoitteet ja tehtävät.

Keskustelkaa, mikä niistä on tärkein, mikä vähiten tärkein?

Järjestäkää laput tärkeysjärjestykseen.

Kestävä kehitys

YK edistää taloudellista, sosiaalista ja ympäristöllistä kestävyttä, mukaan lukien köyhyyden vähentäminen ja ilmastonmuutoksen torjunta.

Ihmisoikeudet

YK työskentelee ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja suojelun puolesta kaikkialla maailmassa.

Rauha ja turvallisuus

YK pyrkii estämään konflikteja ja edistämään rauhanomaista ratkaisua kansainvälisiin kiistoihin.

Kehitysyhteistyö

YK:n koordinoiman kehitysyhteistyön avulla pyritään parantamaan ihmisten elinoloja, terveydenhuoltoa ja koulutusta, sekä tukemaan kestävää taloudellista ja sosiaalista kehitystä.

Humanitäärinen toiminta

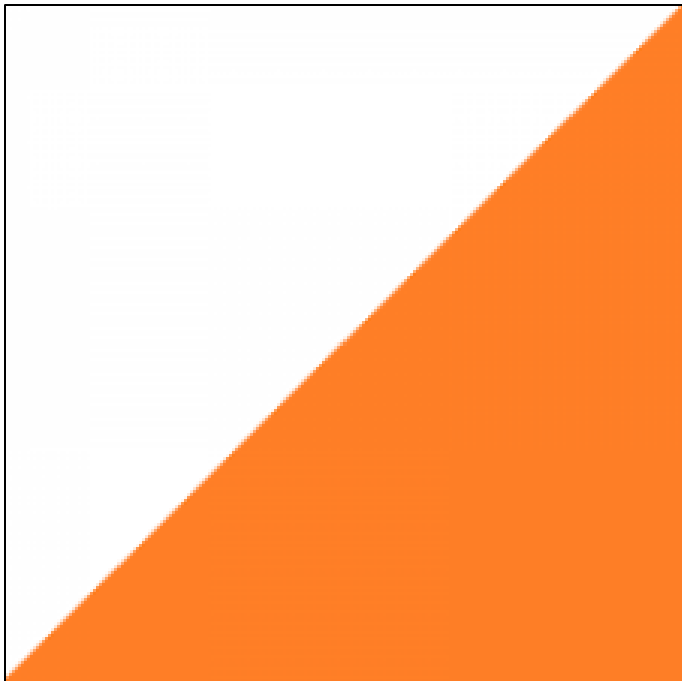
YK tarjoaa hätäapua luonnonkatastrofien ja konfliktien uhreille.

Kansainvälinen oikeus

YK edistää oikeudenmukaisuutta ja oikeusvaltioperiaatetta kansainvälisissä suhteissa.

12. APPELSIINI -harjoitus

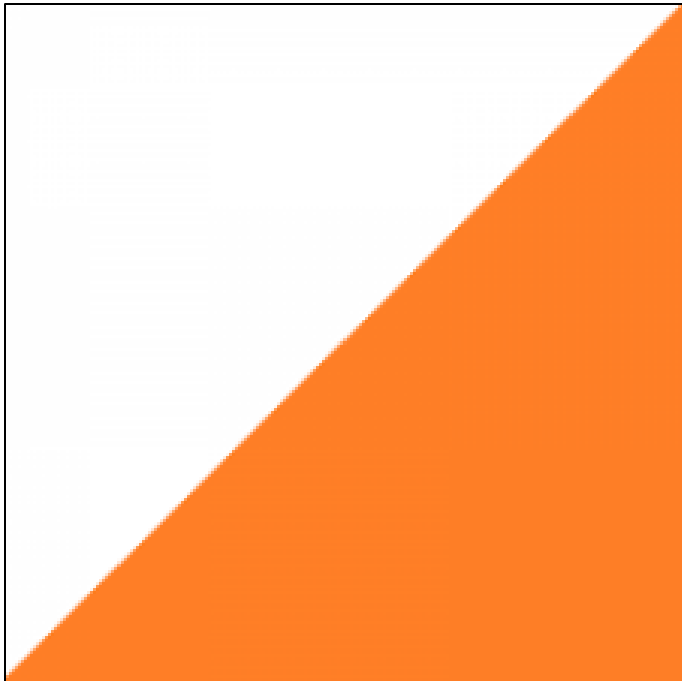
Konflikteja ja riitoja voi ratkaista monella tavalla. Usein kaikkia tyydyttävän ratkaisun löytäminen vie aikaa. Kaikkien osapuolten tulee saada sanoa mielipiteensä ja ajatuksensa, kaikkia on kuultava. Mitä enemmän osapuolet alkavat luottaa toisiinsa, sitä pienempi on väkivallan vaara. Ja mitä selkeämmin kunkin todelliset tavoitteet ovat tiedossa, sitä enemmän tilaa jää luovuudelle ja uudenlaisten ratkaisumallien löytämiselle.

1. Jakaantukaa kahteen eri ryhmään.
2. Ryhmät riitelevät keskenään appelsiininista.
3. Keksikää mahdollisimman monia eri lopputulemia tähän konfliktitilanteeseen.
4. Kuinka monta eri tapaa keksitte ratkaista tilanteen?

13.

YK KÄSITTEET

-Yhdistämistehtävä

Etsikää parit.

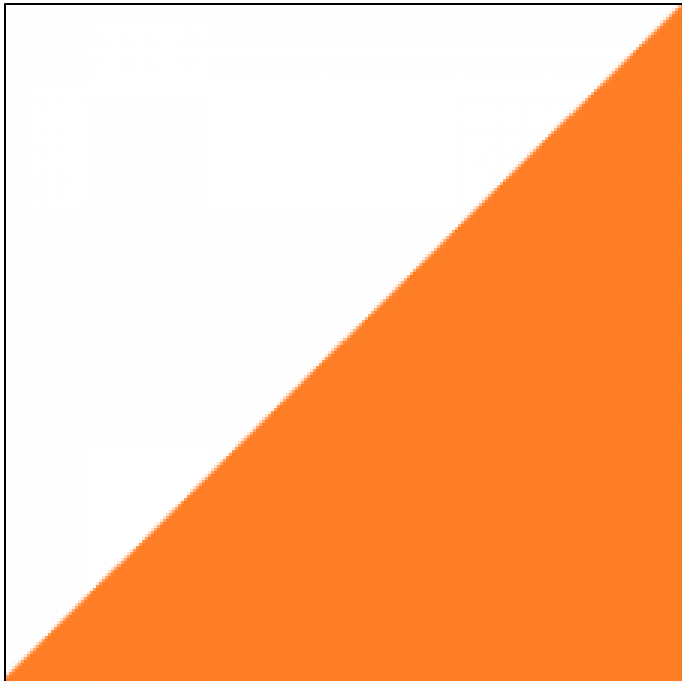
Yhdistäkää YK:iin liittyvä käsite ja sen selitys.
Sekoittakaa laput lopuksi seuraavaa ryhmää varten.

Yleiskokous	Kaikkien jäsenvaltioiden edustama elin, joka tekee päätöksiä tärkeistä kansainvälisistä kysymyksistä.	Yhdistyneet kansakunnat	Maailmanlaajuinen hallitusten välinen yhteistyöjärjestö.
Turvallisuusneuvosto	Elin, joka vastaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisestä. 15 jäsentä, joista 5 pysyvää.	ILO	Kansainvälinen työjärjestö, joka edistää oikeudenmukaisia työoloja.
Talous- ja sosiaalineuvosto	Elin, joka koordinoi YK:n taloudellista ja sosiaalista toimintaa.	WHO	Maailman terveysjärjestö, joka koordinoi kansainvälistä terveydenhuoltoa.
Kansainvälinen tuomioistuin	Elin, joka ratkaisee valtioiden välisiä kiistoja ja antaa oikeudellisia lausuntoja.	United Nations	YK englanniksi
Sihteeristö	Elin, joka vastaa järjestön päivittäisestä toiminnasta.	Organización de las Naciones Unidas	YK espanjaksi
Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus	Vuonna 1948 hyväksytty asiakirja, joka määrittelee perusoikeudet ja -vapaudet.	Organisation des Nations unies	YK ranskaksi
Agenda 2030	Kestävän kehityksen ohjelma, joka sisältää 17 tavoitetta köyhyyden poistamisesta ilmastomuutoksen torjuntaan vuoteen 2030 mennessä.	Организация Объединённых Наций (OON)	YK venäjäksi
UNICEF	YK:n lastenrahasto, joka edistää lasten oikeuksia ja hyvinvointia.	联合国 (Liánhéguó)	YK kiinaksi
UNHCR	YK:n pakolaisjärjestö, joka suojelee pakolaisia ja etsii kestäviä ratkaisuja.	الأُمَم المتحدة (Al-Umam Al-Muttahida)	YK arabiaksi

14.

KRITIIKKI

-keskustelutehtävä

Yhdistyneitä kansakuntia on historiansa aikana myös arvosteltu monesta syystä. Esim.

1. YK on tehoton kriisitilanteissa.
2. YK:n päätösten täytäntöönpano on puutteellista.
3. YK:ssa esiintyy korruptiota ja resurssien väärinkäyttöä.
4. YK:n päätöksenteossa on ideologista puolueellisuutta.
5. YK:n toiminta uhkaa kansallista suvereniteettia.
6. YK:n ihmisoikeusneuvosto sallii jäseniksi valtioita, jotka rikkovat ihmisoikeuksia.

Tutustukaa YK:ia kohtaan esitettyyn arvosteluun ja keskustelkaa:

Kuka on esittänyt kyseisen kritiikin?

Onko kritiikki mielestänne aiheellinen vai ei?

Arvostelua

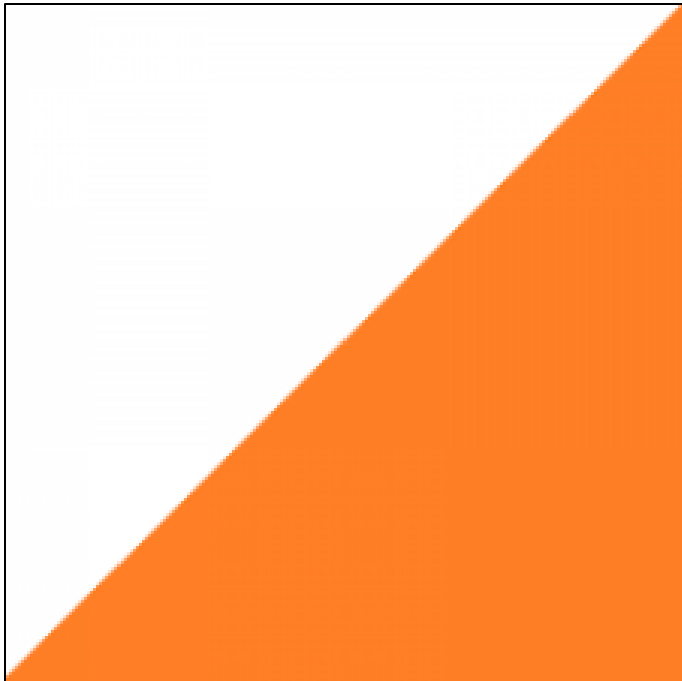
Yhdistyneitä kansakuntia on historiansa aikana paitsi kiiteltu, myös arvosteltu monesta syystä. Länsimaiset hallitukset ovat syyttäneet YK:ta paisuneeksi ja tehottomaksi. On huomautettu, että YK käyttää 2010-luvulla rahaa 40 kertaa enemmän kuin se käytti 1950-luvun alussa. Kehittyvät maat ovat nähneet YK:n epädemokraattisena ja rikkaiden maiden johtamana. Arvostelua on herättänyt myös muun muassa YK:n [byrokraattisuus](#), [korruption](#) peittely ja sen turvallisuusneuvoston epädemokraattinen politiikka. YK:ta on myös syytetty [diktaattorien](#) pesäksi. YK:n on sanottu käyvän sotaa rauhan puolesta mutta katsovan [kansanmurhia](#) vierestä.^[35]

[YK:n ihmisoikeusneuvostoa](#) on usein syytetty islamilaisten ja afrikkalaisten maiden etujen ajamisesta. Monet länsimaiset hallitukset ja joukko aktivistiryhmiä ovat arvostelleet YK:n vuonna 2009 hyväksymää päätöslauselmaa, jossa tuomitaan ”uskonnon solvaaminen” ihmisoikeusrikoksena. Arvostelijoiden mukaan islamilaisten maiden aloitteesta syntynyttä päätöslauselmaa voidaan käyttää sananvapauden rajoittamiseen muslimimaissa.^[36] [Vatikaani](#) arvosteli vuonna 2018 YK:ta [uskonnonvastaisuudesta](#) köyhien maiden avustustoiminnan yhteydessä.^[37] Islamilaiset maat pitävät [YK:n ihmisoikeuksien julistusta](#) liian länsimaisena ja ovat laatineet omat ihmisoikeuksien julistuksensa.^{[38][39]}

Valtioiden yksinoikeus kansainvälisessä päätöksenteossa saattaa polkea alleen yksittäisten ihmisten ja ryhmien tarpeita. YK-järjestelmässä tätä epäkohtaa ovat pyrkineet korjaamaan erilaiset kansalliset tai kansainväliset kansalaisjärjestöt.^[40]

YK:n asettaman ryhmän 2000-luvun alussa julkaisemassa raportissa myönnettiin järjestössä olevan monia hallinnollisia ongelmia ja sirpaloitumisesta johtuvaa tehottomuutta, ja että se ei pystynyt auttamaan avuntarvitsijoita tarpeeksi hyvin. –Lähde: Wikipedia

15. RAUHANTURVA- OPERAATIOT -Yhdistämistehtävä

Sijoittakaa YK:n rauhanturvaoperaatiot
maailmankartalle.

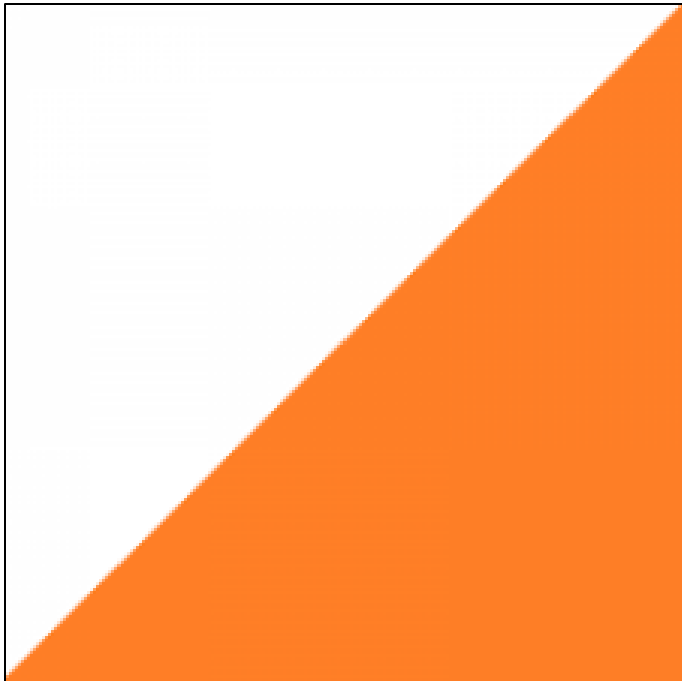
Yhdistäkää vuosiluvut konflikteihin.

Sekoittakaa laput loppuiksi seuraavaa ryhmää varten

Itä-Timorin kriisi	1999-2012
Angolan sisällisota	1988-1999
Haitin rauhoittaminen	1996-2019
Jugoslavian hajoamissodat	1992-1999
Suezin kriisi	1956-1967
Afganistanin sota	2001-
Sudanin sisällissota	2011-
Kosovon sota	1999-
Israelin-Libanonin konflikti	1978-

16. YK-teemapäivä

Suunnitelkaa aktiviteetteja koko koulun yhteiseen teemapäivään, jossa tavoitteena on oppia seuraavaa:

Mikä on YK?

Miksi YK on olemassa?

Mihin YK:a tarvitaan?

Kirjatkaa aktiviteetti-ideat Padlet-seinälle:

